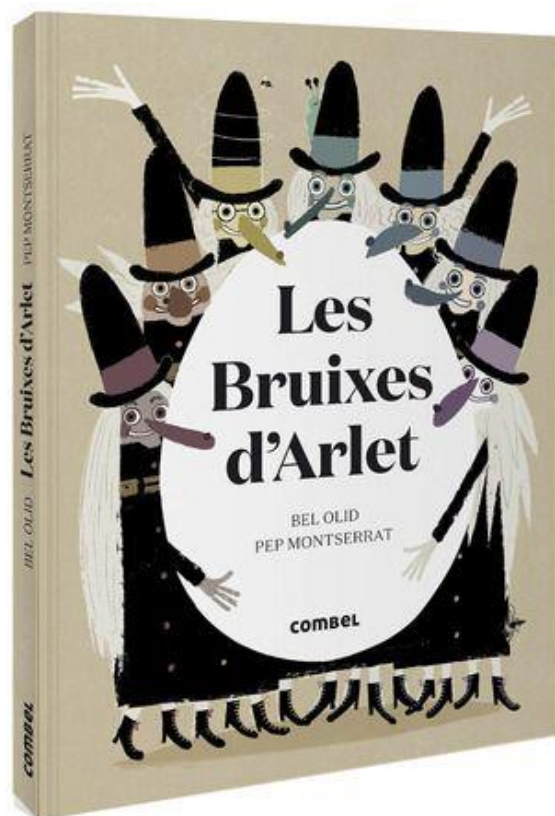

EL GUST PER LA LECTURA 2023-2024

LES BRUIXES D'ARLET

PERSONATGE: LES BRUIXES

EDUCACIÓ PRIMÀRIA: CICLE INICIAL
GUIA DIDÀCTICA

El Gust per la Lectura 2023-2024
Cicle inicial d'educació primària

LES BRUIXES D'ARLET

PERSONATGE: LES BRUIXES

GUIA DIDÀCTICA

Guillem Fargas Llavina
Marina Llompart Rotger

Departament d'Educació
Subdirecció General de Llengües
Servei de Suports i Recursos Lingüístics

Setembre de 2023

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, aquest treball està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 3.0 de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original. La llicència completa es pot consultar a: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/es/deed.ca>.

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ.....	4
2.	TAULA PROPOSTES D'ACTIVITATS	5
3.	ELS AUTORS: BEL OLID I PEP MONTSERRAT	6
3.1.	L'autora: Bel Olid	6
3.2.	L'il·lustrador: Pep Montserrat.....	8
4.	EL LLIBRE: LES BRUIXES D'ARLET	10
5.	ABANS DE LA LECTURA.....	11
	Activitat 1. Què ha escrit Bel Olid?	11
	Activitat 2. Què en sabem de les bruixes?.....	12
	Activitat 3. Com t'imagines el poble d'Arlet?	13
	Activitat 4. Les paraules desconegudes.....	14
6.	DURANT LA LECTURA	14
	Activitat 5. Com són les bruixes d'Arlet?	15
	Activitat 6. Un dia a la vida d'una bruixa!	16
	Activitat 7. Qui diu què?.....	17
	Activitat 8. Què hi ha dins l'ou?	18
	Activitat 9. Quina criatura ha nascut?	19
	Activitat 10. Com et salves de les bruixes?.....	19
	Activitat 11. Posem nom a l'unicorn?.....	20
	Activitat 12. Pot en Patrici ser un bon bruixot?.....	21
	Activitat 13. Patrici Lluent troba la solució!.....	22
	Activitat 14. L'abans i el després de l'arribada de Patrici Lluent.....	22
7.	DESPRÉS DE LA LECTURA	24
	Activitat 15. Ens convertim en bruixes i bruixots?	24
	Activitat 16. Fem rodolins amb les bruixes d'Arlet.....	25
	Activitat 17. 7 paraules per la Bel i en Pep	25
	Activitat 18. Totes les bruixes van ser iguals?	26

1. INTRODUCCIÓ

Per a cicle inicial hem decidit presentar *Les Bruixes d'Arlet*, un petit conte rimat escrit per Bel Olid i il·lustrat per Pep Montserrat. En el dossier del tema hem parlat sobre les bruixes com a tema literari, així com a figura "històrica" i veient críticament les implicacions que ha tingut aquest terme al llarg de la història. També hem pogut fer una retrospectiva de l'evolució del personatge de la bruixa en la LIJ, perquè hi ha pocs personatges que hagin donat tant de si i encara conservin tot el seu magnetisme com aquest.

Ens agrada molt poder oferir un llibre d'autoria catalana per a aquesta categoria. El llibre va tenir molt bona rebuda l'any 2020 i ens presenta unes bruixes típiques i tòpiques, però amb un to molt amable, que fan una troballa que els canviarà la vida i la manera de relacionar-se amb el món. Tot això, bastit amb un estil dominat per la rima, per un llenguatge significatiu en els noms propis i també dominat per la repetició, que no només facilita la comprensió dels més petits sinó que també la converteix en una obra deliciosa per ser llegida en veu alta. De fet, i per inspirar-vos, podeu consultar el vídeo de l'autora llegint el llibre en veu alta:

YouTube: ContaCombel: Les Bruixes d'Arlet. Un conte de Bel Olid. (Canal @combeleditorial).

<https://www.youtube.com/watch?v=8VFwYUIUCqc>

Aquesta guia, doncs, està pensada per acompanyar el professorat i també l'alumnat de cicle inicial en la lectura del conte il·lustrat *Les Bruixes d'Arlet*. A l'inici de la guia trobareu un apartat que parla de l'obra i dels autors dels llibres i les seves trajectòries professionals per si voleu relacionar-ne l'obra amb la resta de la seva producció.

El dossier està dividit en tres grans apartats: ABANS DE LA LECTURA, DURANT LA LECTURA i DESPRÉS DE LA LECTURA. A cada un d'aquests blocs hi ha recollides les diferents preguntes i consideracions que es poden anar fent als infants per tal d'establir un diàleg que enriqueixi la seva experiència lectora i

també les propostes de les diverses activitats que poden acompanyar cada fase de la lectura per poder-hi aprofundir més i alhora aprofitar les oportunitats d'aprenentatge que ens ofereix.

Amb les preguntes que s'exposen es busca aconseguir una comprensió més gran del que s'està llegint i també connectar-ho amb l'experiència personal de cada nen o nena. A la vegada, la intenció és reflexionar sobre els temes que apareixen al llibre i anar aprofundint en els possibles aprenentatges literaris que es poden fer durant la lectura.

Pel que fa a les activitats, responen a objectius diversos: des de ser una eina per profunditzar en diversos conceptes del llibre fins a donar recursos per poder anar més enllà del que és la història pròpiament dita o els aspectes literaris que hi apareixen.

També trobareu un quadern per a l'alumnat, amb totes les activitats que us deixem explicades al dossier del professorat. Podeu emprar-lo perquè facin allà mateix les activitats.

2. TAULA DE PROPOSTES D'ACTIVITATS

APARTAT	ACTIVITAT
Abans de la lectura	Activitat 1. Què ha escrit Bel Olid?
	Activitat 2. Què en sabem de les bruixes?
	Activitat 3. Com imagines el poble d'Arlet?
	Activitat 4. Paraules desconegudes
Durant la lectura	Activitat 5. Com són les bruixes d'Arlet?
	Activitat 6. Un dia a la vida d'una bruixa
	Activitat 7. Qui diu què?
	Activitat 8. Què hi ha dins l'ou?
	Activitat 9. Quina criatura ha nascut?
	Activitat 10. Com et salves de les bruixes?
	Activitat 11. Posem nom a l'unicorn

	Activitat 12. Pot en Patrici ser un bon bruixot?
	Activitat 13. Patrici Lluent troba la solució!
	Activitat 14. L'abans i el després de l'arribada de Patrici Lluent
Després de la lectura	Activitat 15. Ens convertim en bruixes i bruixots?
	Activitat 16. Fem rodolins amb les bruixes d'Arlet
	Activitat 17. Set paraules per a la Bel i el Pep
	Activitat 18. Totes les bruixes van ser iguals?

Proposem que la lectura d'aquest llibre il·lustrat es faci íntegrament en veu alta. El llibre, per les seves característiques, està molt pensat per ser gaudit en veu alta (podem comprovar-ho al vídeo de YouTube que us hem adjuntat a la introducció d'aquesta guia). Les activitats proposades ja brinden l'oportunitat als infants de tornar al text per rellegir-lo i fer-ne una redescoberta atenta i autònoma.

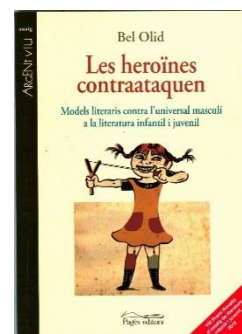
3. ELS AUTORS: BEL OLID I PEP MONTSERRAT

3.1. L'autora: Bel Olid

Bel Olid va néixer a Mataró l'any 1977 i és escriptora, traductora i professora de llengua, literatura i traducció. També va ser la presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC). Es defineix com a persona de gènere no-binari i defensa l'ús del gènere neutre en la llengua catalana. Ha publicat obra per a adults, com ara *Una terra solitària*, que li va valdre el Premi Documenta l'any 2010, o el llibre d'assaig *Les heroïnes contraataquen: models literaris contra l'universal masculí a la literatura infantil i juvenil* (Pagès, 2011), que pensem pot ser molt útil per al professorat.

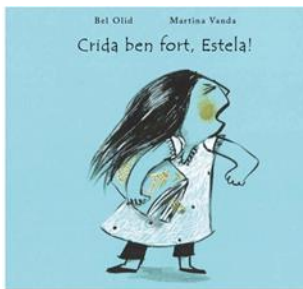

En general, les seves històries presenten una denúncia social dels estereotips de gènere i un replantejament d'aquests. Ha col·laborat en la col·lecció de reescriptures d'històries clàssiques de l'editorial Combel.

També ha rebut els premis:

Premi QWERTY de BTV al millor llibre infantil (2009)

Crida ben fort, Estela!
Editorial Fineo, 2008

Premi Documenta (2010)

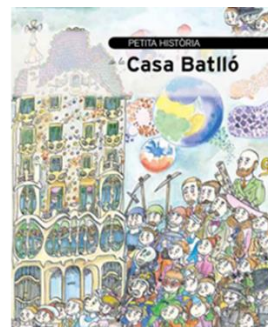
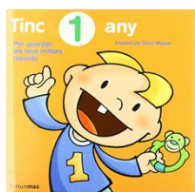
Una terra solitària
Ed. Empúries, 2010

Premi Roc Boronat (2012)

La mala reputació
Ed. La Butxaca, 2017

Algunes de les seves obres són:

3.2. L'il·lustrador: Pep Montserrat

Pep Montserrat és il·lustrador i professor. Ha rebut diversos premis en reconeixement de la seva trajectòria, com ara el del Ministeri de Cultura (1995), el Catalònia (1997) i el Junceda (2004 i 2009), la Llista d'Honor d'IBBY Internacional i el Certificate of Merit de la Society of Illustrators of New York, entre d'altres.

És un il·lustrador que, des que va començar als anys vuitanta, ha jugat amb el llenguatge del disseny gràfic en la seva tècnica. El collage és una de les tècniques més característiques de l'autor, tot i que no la faci servir en aquesta obra concreta.

Va participar en el programa de TV3 Una Mà de Contes. Us en deixem alguns aquí per si volguéssiu emprar-los a classe per presentar l'il·lustrador:

Una Mà de Contes: "El naixement dels cavalls marins" (22/01/2019).

<https://www.ccma.cat/tv3/sx3/una-ma-de-contes-37-el-naixement-dels-cavalls-marins/video/4002330/>

Una Mà de Contes: "Cua de peix" (22/07/2004).

<https://www.ccma.cat/tv3/sx3/cua-de-peix/video/853389/>

El sabater i els minairons

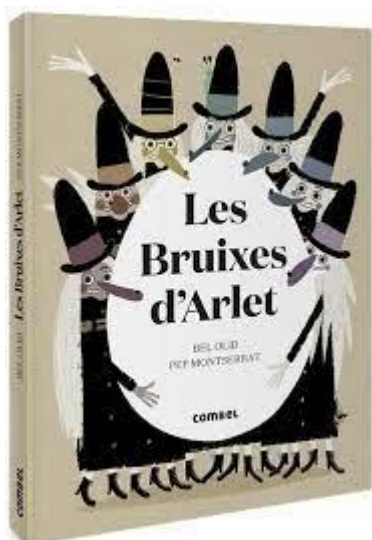
Una Mà de Contes: "El sabater i els minairons" (10/02/2017).

<https://www.ccma.cat/tv3/sx3/el-sabater-i-els-minairons/video/5641993/>

Algunes de les seves obres són:

4. EL LLIBRE: LES BRUIXES D'ARLET

Aquest llibre il·lustrat ens presenta, ja des de la coberta, les set bruixes que seran les protagonistes d'aquesta història. Set bruixes ben particulars, però amb uns elements que els infants seran capaços de reconèixer dins el seu imaginari infantil. I diem particulars per la feina que ha fet Pep Montserrat amb la dimensió gràfica. Ens trobem unes bruixes representades en tons negres, blancs i verds obscurs i colors poc saturats, però que no deixen de ser bruixes amigables que toquen la guitarra, juguen a cartes i cuinen, sense desatendre les activitats pròpies de les bruixes com ara sobrevolar casa seva amb escombra o el bosc de la Fret, a Arlet.

Com no podria ser d'una altra manera, aquesta bonhomia és interrompuda per la troballa d'un ou al bell mig del bosc que dona nom al subtítol del llibre (*I un ou misteriós que es trobaren al bosc*), que els canviarà, com a mínim, les dinàmiques.

Les set bruixes decideixen guardar l'ou a casa. L'endemà, l'ou, misteriosament, comença a emetre sorolls. Què deu ser? Doncs ni més ni menys que un petit unicorn amb tota la iconologia que us pugueu imaginar. Un unicorn d'arc iris i purpurina. Tot i que les bruixes el volen convertir en un bruixot, en Patrici Lluent no acaba de tenir el que s'ha de tenir per ser un bruixot. En aquesta obra descobrireu si finalment les bruixes s'acaben sortint amb la seva.

L'obra, molt ben construïda, destaca sobretot per l'ús del llenguatge de Bel Olid. Aquest, ple de matisos, crea, juntament amb les il·lustracions de Pep Montserrat, les vertaderes capes de lectura, que fan que la relectura i la lectura atenta estiguin assegurades. També hi abunden els jocs lingüístics, les rimes i el joc amb el ritme, que el fa ideal per ser llegit i gaudit en veu alta.

També, per destacar un altre aspecte de les il·lustracions de Pep Montserrat i el tàndem que forma amb Bel Olid, cal destacar la caracterització dels personatges. Ja és ben curiós que en un llibre de 32 pàgines se'ns presentin set protagonistes i un antagonista (en tant que l'unicorn representa el conflicte base de la història). Lluny de quedar desdibuixades, els dos autors han volgut anar més enllà i s'han atrevit a dissenyar uns noms ben significatius per a cada una d'elles i il·lustrar-les amb elements que les fan diferents les unes de les altres i que ens permeten anar més enllà de denominar-les simplement bruixes (el nas diferent de cadascuna, el color assignat, els cabells, els elements amb els quals apareixen al llibre...).

5. ABANS DE LA LECTURA

El treball amb els alumnes es pot iniciar amb una conversa prèvia a la lectura a partir de la coberta del llibre promovent les connexions amb el personatge de les bruixes que puguin tenir els alumnes:

- Qui creieu que són els personatges que apareixen a la coberta?
- Què deu ser la forma que es troba al mig?
- Heu llegit algun altre llibre que vagi de bruixes?
- Penseu que farà por?
- Què us imagineu que podria passar a la història?
- Aquestes bruixes semblen temibles?

Com ja s'ha explicat, cada activitat busca uns objectius diferents i específics, però la proposta està pensada per tal que, entre totes, puguin ajudar a entendre, completar i fins i tot ampliar la lectura del llibre.

Algunes de les propostes deriven en una activitat que hem afegit al dossier de l'alumne mentre que d'altres, per la seva naturalesa, s'ha decidit que no es detallin al plec de cada infant. L'enfocament consisteix més a anar ambientant l'aula i l'ambient del que es vagi fent per tal que els nens i nenes ho puguin tenir present i a l'abast mentre es faci la lectura de l'obra.

Com més referències al llibre i el que es va treballant es puguin anar trobant quotidianament a la classe, més s'endinsaran en la història i això probablement aconseguirà que la lectura, la conversa i les dinàmiques que es duguin a terme siguin més enriquidores.

Activitat 1. Què ha escrit Bel Olid?

Aquesta activitat inicial busca indagar una mica en la producció de l'autora de la història. En ser una escriptora contemporània, és possible que els infants hagin llegit alguna obra seva o que en algun moment puguin tenir a les mans algun dels seus llibres (publicats anteriorment o a posteriori). Aconseguir crear aquest tipus d'associacions és un fet interessant pel que fa a la promoció del gust lector i l'elaboració d'un criteri literari propi. Si els agrada *Les Bruixes d'Arlet* i saben qui n'és la creadora, serà més fàcil que vulguin accedir a altres relats seus.

Dins el món de la literatura infantil, Bel Olid ha escrit força llibres, la gran majoria inspirats en el folklore català i els contes populars. De fet, una gran quantitat d'aquests llibres són directament adaptacions de contes populars o popularitzats. En aquest sentit, és senzill que els nens i nenes puguin reconèixer les obres.

Per aquest motiu, l'activitat consisteix a associar algunes de les cobertes dels llibres de l'autora amb el seu títol corresponent. En aquest dossier us adjuntem les cobertes originals mentre que en el dossier de l'alumne els infants ho trobaran separat i ho hauran de relacionar. Fer aquest treball pot permetre que els nens i nenes es fixin no només en un aspecte concret de la coberta, sinó almenys en dos (il·lustració i títol), fet que pot ajudar a recordar millor els volums posteriorment.

Activitat 2. Què en sabem de les bruixes?

Aquesta dinàmica que presentem té dues parts. L'objectiu, tot i així, és similar. Es busca que els infants puguin activar els coneixements previs que tenen respecte als personatges que donen nom a l'àlbum: les bruixes. Si abans de començar la lectura del relat dediquem un espai a recuperar tot allò que ja se sap del tema, les possibilitats que la història i el que passa ressoni més als infants augmenten. De la mateixa manera, es facilita que siguin capaços de crear noves connexions i relacions amb allò que ja saben prèviament, i això desemboca en una lectura més profunda.

La primera part de l'activitat s'inicia amb una conversa en gran grup sobre les bruixes. La intenció de la conversa és que els alumnes s'expliquin allò que saben del personatge. Algunes de les qüestions que es poden plantejar són les següents:

- Què és una bruixa?
- Com va vestida una bruixa?
- Què fa una bruixa?
- Com és una bruixa?
- On viuen les bruixes?
- Tenen mascotes?
- Heu vist mai una bruixa? A on?

Després d'aquesta conversa prèvia, cada infant dibuixarà al seu dossier com és per ell una bruixa.

Una vegada hagin fet el dibuix, s'inicia la segona part de la proposta. Es demana als nens i nenes que, a casa, parlin amb les seves famílies, amics, cangurs o qui creguin més convenient sobre les bruixes que coneixien quan eren petits. També se'ls diu que cada alumne pot portar fins a tres fotografies (amb el nom apuntat) d'aquelles bruixes que més li hagin agradat després de parlar-ho a casa. Poden ser bruixes que ells ja coneixien o personatges que algú els hi hagi descobert durant la conversa.

Quan els infants portin les fotografies de les bruixes, es poden penjar en un espai reservat de l'aula. L'objectiu no és només fer un "museu" de bruixes, sinó que després d'haver col·locat les imatges es pugui iniciar una conversa que tracti sobre les semblances o diferències que es veuen entre totes les bruixes que s'hagin aconseguit portar.

Algunes de les bruixes que podrien aparèixer són:

- La bruixa Avorrida
- Tina Superbruixa
- Anna Kadabra
- Les Bruixes (de Roald Dahl)
- La bruixa Brunilda
- Isadora Moon
- Sakura
- Malèfica
- Úrsula
- Alguna de les bruixes dels contes populars: Hansel i Gretel, Blancaneu, Rapunzel...

Activitat 3. Com t'imagines el poble d'Arlet?

Arlet, com s'explicita repetidament durant el relat, és un poble. De fet, és un poble francès que existeix en la realitat malgrat que no hi hem trobat cap connexió evident amb la temàtica de les bruixes. Tot i així, és l'espai on es produeixen els esdeveniments de la història i, per tant, és interessant fer alguna activitat que ajudi a posar-hi el focus.

Es pot començar l'activitat parlant en gran grup sobre si algú sap per què el títol és *Les Bruixes d'Arlet*. Preguntant sobre què deu ser Arlet i per què és prou important com perquè aparegui en un lloc de tanta rellevància. Es condueix la conversa fins que s'arribi —o el mateix mestre ho acabi desvelant— a la conclusió que Arlet és el poble on viuen les bruixes.

Una vegada s'ha arribat a tenir aquesta informació, es demana als alumnes que es divideixin en parelles o grups de tres. Cada petit grup ha de dibuixar en un DIN A3 com creuen que és el poble d'Arlet tenint en compte que sabem que, en algun lloc, hi viuen unes quantes bruixes. Els materials que s'utilitzen per fer la il·lustració poden ser diversos, però es podrien fer servir ceres per tal de fer-ho una mica diferent. Quan s'acabin d'elaborar les creacions, es pot fer una exposició de tal manera que tothom pugui mirar el que han fet els companys i companyes. A partir d'aquesta observació també

es pot generar un diàleg sobre les decisions que s'han pres i quines raons han portat a il·lustrar unes coses o unes altres.

Convé conservar aquests dibuixos ja que ens ajudaran a dur a terme una activitat una vegada finalitzada la lectura.

Activitat 4. Les paraules desconegudes

Les edats a les quals va dirigida aquesta lectura són anys de descoberta, especialment pel que fa a l'adquisició de vocabulari. Per aquest motiu és important que en aquesta guia aparegui una dinàmica pensada per recollir aquelles paraules que els infants desconeguin i anar ampliant el seu contacte amb aquests mots.

La dinàmica està pensada per tal que s'allargui durant tota la lectura de l'obra. Es presenta una capsa als alumnes. Dins d'aquesta capsa s'aniran afegint, cada dia que es llegeixi, aquelles paraules que no se sàpiguen. Cada vocable l'escriurà un infant després que s'hagi conversat a classe sobre el seu significat. És difícil afegir tots aquells mots que, en principi, proposaran els alumnes, així que queda a criteri del docent la quantitat que s'afegeix cada dia. Una possible orientació seria entre tres i cinc paraules per sessió.

A l'inici de cada una de les sessions de lectura es poden treure aquestes tres o cinc paraules noves que es van afegir a la sessió anterior. Es recorda entre tothom el seu significat i s'escull aquella que agrada més.

La que resulta que pel motiu que sigui ha tingut més bona acollida s'afegeix dins d'un ou que haurem fet en un petit mural i quedarà penjada a la classe. Així, malgrat que s'haurà parlat de força vocabulari, finalment quedarà una selecció dels mots que més ha agradat descobrir.

Posteriorment, quan s'hagi acabat la lectura, cada alumne al seu dossier tindrà un espai per apuntar, de les paraules preferides de la classe, aquelles que més li han agradat a ell. Tot i així, també es pot optar per tornar a mostrar tots els vocables (hagin entrat dins l'ou o no) i que es faci la tria personal tenint totes les opcions davant.

També és una bona opció, en lloc de fer un mural, que aquesta activitat es dugui a terme a través d'algun programa semblant al PowerPoint.

6. DURANT LA LECTURA

Com que l'àlbum no està dividit per capítols, s'ha optat per fragmentar l'obra fent servir les diverses activitats que es proposen. Així doncs, s'apunten les preguntes que es poden anar demanant als

infants en ordre fins que la lectura s'aturi per realitzar alguna de les dinàmiques que es presenten en aquest document.

Preguntes

- Per què penseu que la coberta i la portada són diferents? Ens aporta alguna nova informació el subtítol que podem llegir a la portada i que no és a la coberta?
- Per què penseu que viuen set bruixes en un mateix poble?
- Penseu que les bruixes són família? Què us ho fa pensar?
- Viuríeu en un poble sabent que les vostres veïnes són bruixes?
- Les set bruixes viuen al poble d'Arlet o bé a prop? Hi ha algun detall que us ho faci pensar?
- Què en penseu dels seus noms? Són gaire corrents? Com podem saber quin nom té cada una de les protagonistes?

Activitat 5. Com són les bruixes d'Arlet?

En aquest punt del llibre se'ns presenten els personatges que donen títol a l'àlbum. Malgrat que no es descriuen, sinó que el text només exposa els seus noms, la il·lustració ens permet veure com són. I aquesta activitat busca ajudar a observar amb més deteniment aquestes protagonistes i a relacionar-les amb les idees que es tenien prèviament pel que fa a l'aspecte de les bruixes.

Abans de dur a terme aquesta dinàmica caldrà haver fet diverses fotocòpies on apareguin les bruixes d'Arlet per separat.

Es fan quatre o cinc grups i a cada un se'ls assigna dues bruixes. El que han de fer conjuntament es pensar paraules que defineixin cada una de les bruixes que els han tocat. Poden escriure els mots en un full. Per facilitar la tasca es pot guiar els grups a través de certes preguntes:

- Què duu posat?
- Com va vestida?
- Com té la cara?
- De quin color té els cabells?
- Què hi té a la cara?
- És alta? És baixa?

Una vegada hagin pogut pensar aquestes paraules de les dues bruixes, a la pissarra es posa en comú el que s'ha pensat. És possible que alguns dels conceptes coincideixin, però, a través del diàleg, la idea és observar que hi ha característiques que es repeteixen en totes les bruixes. Una vegada s'hagi descobert, s'escriuen aquestes paraules i es penjen juntament amb les imatges de les protagonistes del llibre en un mural que quedarà exposat i visible a l'aula.

A continuació, cada infant copia les paraules del mural —al voltant de cinc— a l'espai dedicat a aquest efecte en el seu dossier. Es podria tenir les imatges de les bruixes en petit per tal que cada nen o nena escollís la que més li agrada. Com que són paraules que les defineixen en conjunt, descripció i il·lustració encaixaran.

Les imatges que es poden fer servir serien similars a les que es veuen a continuació:

Preguntes

- Les activitats que fan les protagonistes us semblen de bruixa? N'hi ha alguna que us hagi sorprès especialment?
- Si vosaltres fóssiu una d'elles, què faríeu?
- Coneixeu algú que tingui una casa al mig del bosc? Us agradaria tenir-ne una?
- Quines coses bones trobeu que té viure aïllades i envoltades d'arbres i animals? N'hi ha de dolentes? Quines?

Activitat 6. Un dia a la vida d'una bruixa!

Just després de mostrar com són i qui són les bruixes, el llibre exposa com és la vida de les protagonistes. Així doncs, aquesta activitat té per objectiu que els infants es fixin en el que fan i siguin capaços d'imaginar utilitzant els seus coneixements previs pel que fa a l'ésser en qüestió.

Per parelles han d'escollir una de les bruixes d'Arlet. Al seu dossier tenen cinc espais —matí, migdia, tarda, vespre i nit— en els quals han de pensar què és el que fa aquesta bruixa durant un dia de la seva vida. L'única condició que s'ha de tenir en compte és que alguna d'aquestes sis escenes ha de coincidir amb l'activitat que està realitzant la bruixa escollida al llibre.

El que es demana és que escriguin sis frases senzilles en què s'expliqui les accions de la bruixa. Per exemple: La Llinosa Roenta es desperta molt tard.

Quan tenen escrites les sis frases, cada parella pot compartir amb la resta de companys i companyes el dia que s'han imaginat.

Un dia a la vida d'una bruixa

 MATI	_____
 MIGDIA	_____
 TARDA	_____
 VESPRE	_____
 NIT	_____

Vegeu suport al quadern de l'alumne.

Preguntes

- Què creieu que hauríeu fet vosaltres si, sent les bruixes, us haguéssiu trobat l'ou?
- I si aquest ou us el trobéssiu amb la vostra família, faríeu el mateix?
- Hi ha alguna de les propostes que fan les bruixes que us sembli impossible de fer? Quina penseu que és millor?
- Com pot haver arribat l'ou fins a aquell indret?
- Què penseu que en faran de l'ou finalment?

Activitat 7. Qui diu què?

El fet que canvia la quotidianitat de les bruixes d'Arlet és la troballa d'un ou misteriós. Quan el descobreixen, cada una de les bruixes proposa fer-ne una cosa diferent. Malgrat que se sap que hi ha set intervencions, a partir del text no es pot deduir qui ha sigut la que ha pensat cada una de les idees. Però, si un es fixa en les il·lustracions, hi ha certs detalls que permeten deduir-ho. Aquesta relació entre el text i la imatge és pròpia dels àlbums i convé parar-hi atenció. No tan sols per a aquesta obra en concret, sinó com a model a seguir quan l'infant es trobi davant una lectura individual d'aquesta tipologia de llibres.

L'activitat consisteix a projectar la il·lustració del moment en què les bruixes troben l'ou. En el dossier de l'alumne hi ha apuntades les frases que diuen les protagonistes. La primera es pot fer de manera conjunta i amb força guiatge per part del mestre. Es debat sobre qui es creu que ha dit la primera frase que apareix i quins són els motius o els detalls que fan decantar l'opinió cap a una bruixa o una altra. Una vegada decidida la bruixa que ha fet la primera proposta, es pot pintar la frase del dossier de l'alumne amb el color que distingeix cada bruixa. En cas que no es disposi d'aquesta gamma cromàtica en concret, es pot assignar un color aleatori a cada fetillera.

La il·lustració que s'ha de projectar és la següent:

Preguntes

- Casa vostra té un moble com el que fan servir les bruixes per guardar l'ou?
- Com creieu que és l'interior d'una casa de bruixes? Què ens hi podríem trobar?
- Per què penseu que hi ha tantes olles, paelles o plats dins de la sala?
- Què imagineu que hi pot haver dins de l'olla que treu bombolles?
 - En aquest punt, es podria fer una llista de possibles pocions que podrien fer les bruixes. Tant es podria conversar sobre la seva finalitat com també sobre els ingredients amb què s'elaboren.

Activitat 8. Què hi ha dins l'ou?

Durant unes pàgines, el misteri de l'ou és qui porta el pes de la narració. Per donar més èmfasi a aquest fet i ajudar a fer hipòtesis, es proposa que cada infant dibuixi què imagina que hi pot haver dins de l'ou.

Al dossier de l'alumne s'hi troba la silueta d'un ou similar al que apareix al llibre. Cada alumne haurà de pensar i il·lustrar el que pensa que hi pot haver. La proposta es fa amb la idea que cadascú reflexioni i creï de manera individual. Quan tothom ho hagi pensat es pot fer una presentació en la qual cada nen o nena expliqui el que ha ideat.

Preguntes

- Què deu esmorzar una bruixa? S'assembla al que esmorzeu vosaltres cada dia?
- Les bruixes és habitual que volin amb escombra. Creieu que deu ser còmode? Podríeu imaginar altres objectes que puguin servir per volar?
- Coneixeu algun transport més en el qual puguin anar set persones o més? Quin?

- El text parla d'un soroll fi, com de respirar? Això ens dona alguna pista del que hi pot haver dins l'ou?

Activitat 9. Quina criatura ha nascut?

Aquesta activitat s'ha de fer abans de veure la il·lustració d'en Patrici Lluent per tal de mantenir el secret. De fet, l'objectiu de la dinàmica és fixar-se únicament en el text i analitzar-lo per tal de poder esbrinar quina criatura és la que ha sortit de l'ou.

Al dossier de l'alumne, els nens i nenes tenen el fragment de text en el qual es descriu l'unicorn:

I allà, al seu davant, amb banya i crinera, amb aletes de seda, amb estrelles als peus, amb tots els colors i ulls de purpurina i pèl de vellut, les refitava un ésser menut.

En gran grup es pot fer una lectura conjunta de la frase i entre tots anar aportant idees del que pot haver sortit de l'ou tenint en compte la informació del text. Una vegada s'ha fet la conversa en general, es divideix la classe en petits grups que han de decidir quin aspecte final donen a la criatura. Tot i que la decisió és compartida, cada infant dibuixarà la seva criatura al seu dossier. També es podria optar per fer que cada membre del grup dibuixés l'ésser al dossier d'un altre company o companya.

Activitat 10. Com et salves de les bruixes?

En aparèixer l'unicorn, la rebuda per part de les bruixes no és del tot amable i sembla per uns instants que potser no l'acolliran d'una bona manera. Per ajudar a reforçar la mirada cap a la reacció de les bruixes i ser conscients de la tensió del moment, es proposa que els infants es posin a la pell de la criatura acabada de sortir de l'ou.

Es faran grups de vuit. Cada un dels membres del grup farà un paper diferent a sorts: set actuaran com si fossin les bruixes i un serà l'unicorn. A qui li toqui fer de Patrici abans de començar a actuar haurà de pensar de quina manera aconseguiria ell que les bruixes no li fessin mal i l'acceptessin. Per fer això, segurament és convenient fer un diàleg en gran grup per aportar idees que serveixin d'inspiració.

Quan ja es tingui pensat, els set infants que fan de bruixes llegiran una de les frases cada un i, en acabat, el nen o nena que fa d'unicorn actuarà amb l'objectiu que aquelles bruixes no li facin mal. És a dir, posarà en pràctica —d'una manera teatralitzada— la seva estratègia. Aquesta dinàmica es pot fer tantes vegades com es consideri oportú canviant els papers cada vegada que es repeteixi.

Preguntes

- L'unicorn aconsegueix alguna cosa amb els seus actes afectuosos? Què us ho fa pensar?
- Per què pensem que les bruixes canvien de parer quan la criatura els hi mostra estima?

- A vosaltres us agrada que us facin gestos afectuosos? Com us fa sentir?
- Creieu que un bon gest pot canviar alguna situació? Un bon gest pot fer que deixeu d'estar enfadats amb un amic o una germana?
- Vosaltres heu posat nom al vostre animal de companyia? Quin?

Activitat 11. Posem nom a l'unicorn?

Després d'haver-se guanyat l'afecte de les bruixes, l'última d'elles proposa buscar-li un nom. Aquesta idea ens permet fixar-nos en un aspecte del llibre que fins ara s'havia passat per alt: els noms de les bruixes. Cada una té un nom compost per dues paraules. La primera fa referència al color que les caracteritza i el segon vocable és un adjectiu. Que els infants es fixin en aquest fet, especialment en el de l'adjectiu, que pot ser més clar, és l'objectiu de l'activitat.

S'escriuen els noms de les bruixes a la pissarra. A través d'una conversa intentem esbrinar a què ens sonen les segones parts dels seus noms. Quan s'hagi establert la idea que són unes paraules que semblen definir-les una mica, es pot orientar la mirada cap a la proposta de posar un bon nom a l'unicorn.

Per tal que sigui més acceptat per elles, s'ha d'intentar que sigui similar al seu. Per aquest motiu conjuntament s'elabora en un mural una llista d'adjectius que descriu com és la criatura. Per veure-la, en el seu dossier els alumnes tenen la il·lustració. Alguns dels que podrien aparèixer són: brillant, de coloraines, blanca, rodona o alegre. Quan s'ha fet la llista, per parelles o grups de quatre poden imaginar quin nom li posarien (sumant un nom qualsevol a un dels adjectius que han aparegut a la llista) i ho apunten al dossier.

Finalment, es donen a conèixer les opcions de noms i entre la classe es decideix, ja sigui per acord o per votació, quin se li posa, i es pot penjar en un mural.

Preguntes

- Noteu algun canvi entre la il·lustració del principi i la que ens ensenyen una vegada ha arribat en Patrici Lluent? Quins?
- Penseu que les bruixes estan contentes de tenir l'unicorn amb elles? I en Patrici, creieu que li agrada viure amb elles?
- Per què penseu que tenen ganes de fer-lo bruixot?
- Què faríeu vosaltres si us haguéssiu trobat una criatura com en Patrici Lluent?
- A en Patrici Lluent li és fàcil arribar a ser bruixot? Per què?
- Què els hi molesta a les bruixes, de l'unicorn?
- Vosaltres podeu estar amb gent que és diferent o que li agraden coses diferents?

- Com penseu que poden solucionar la situació? Faran fora en Patrici Lluent? Què faríeu vosaltres en el seu cas?

Activitat 12. Pot en Patrici ser un bon bruixot?

La història avança i les bruixes es troben amb un problema que fa trontollar la seva relació amb en Patrici Lluent. És una de les escenes amb més tensió perquè pràcticament el volen fer fora, així que és convenient assegurar-se que els infants poden entendre per què està succeint aquest canvi en la relació entre les fetilleres i l'unicorn.

Amb la idea que puguin detectar que el problema rau en el fet que la criatura no fa allò que s'espera d'un bruixot, es proposa un joc. Al dossier de l'alumne hi ha una llista d'aquelles característiques que fan que puguem reconèixer un bruixot. Justament aquestes característiques es relacionen amb aquells aspectes que el text explicita que l'unicorn fa diferent.

Es van llegir cada un dels ítems que apareixen per ser un bon bruixot. A la vegada es projecta la doble pàgina on apareix el que fa en Patrici. Els alumnes han de trobar allò en què s'equivoca per acabar veient que és complicat que el petit personatge pugui esdevenir un fetiller.

La relació és la següent:

Bruixot	Patrici Lluent
Pot volar amb escombra	Cau de l'escombra
Va vestit de negre amb un barret magnífic	Forada el barret
Utilitza gripaus per fer pocions i encanteris	No sap caçar gripaus
Utilitza llimacs per fer pocions i encanteris	Estima els llimacs
Li agrada utilitzar màgia i fer servir pocions	No beu pocions
El seu color preferit és el negre	És tot de colors

Activitat 13. Patrici Lluent troba la solució!

Un altre dels moments clau del relat és la solució que troba en Patrici Lluent al fet de no poder ser una bruixa o un bruixot com les seves descobridores volien. De fet, és gràcies a l'enginy de l'animal que s'arregla el problema i s'arriba al desenllaç de la narració. L'objectiu de l'activitat és, en conseqüència, fixar-se en aquesta resolució i en les idees del protagonista.

Per arribar a conviure de manera harmoniosa amb les bruixes, en Patrici Lluent ha de superar una sèrie d'obstacles amb el seu enginy. Els nens i nenes tenen dins el seu dossier una graella amb les problemàtiques i les solucions. Hi ha diverses caselles que estan sense omplir i el que han de fer els infants és pensar com emplenar-les.

PROBLEMA	SOLUCIÓ
No li agraden els llimacs.	
No té una berruga al nas.	
No sap volar amb escombra.	
Té el barret trencat i no li agrada el negre.	
Sembla que no se l'estimen i el volen fer fora.	

Vegeu suport al quadern de l'alumne.

Per exemple, si es troben que la solució és "Va buscar una recepta de llimacs vegans", han de pensar que el problema pot ser "No li agraden els llimacs".

La relació entre problemàtiques i solucions és la següent:

Problemàtiques	Solucions
No li agraden els llimacs.	Va buscar una recepta de llimacs vegans.
No té una berruga al nas.	Va demanar a una eruga que li fes de berruga.
No sap volar amb escombra.	Va volar amb les ales a prop de l'escombra.
Té el barret trencat i no li agrada el negre.	Es va fer un barret de música i d'ombra.
Sembla que no se l'estimen i el volen fer fora.	Es va mirar les bruixes amb molt d'amor.

Es tracta que puguin recórrer al text i, per tant, s'ha de projectar de tal manera que els nens i nenes hi puguin accedir. Es pot fer que completin els buits en parelles i que després comparin el que han fet amb la parella del costat. Finalment, és convenient fer una posada en comú en gran grup per poder expressar el que s'ha fet i entendre millor allò que hagi pogut quedar una mica més difús.

Alternativament, es pot imprimir aquell full del dossier de l'alumne en gran per tal de penjar-lo a l'aula i que quedi a la vista de tothom a mesura que es vagi omplint durant l'últim tram de la dinàmica.

Activitat 14. L'abans i el després de l'arribada de Patrici Lluent

El final de la història ens mostra que l'arribada d'en Patrici Lluent ha canviat subtilment les vides de les bruixes d'Arlet. Si s'observen amb deteniment les il·lustracions del dia a dia de les fetilleres que apareixen a l'inici i al final, es poden detectar petits canvis que ho demostren. També el text varia

lleugerament ja que afegeix al final el concepte d'alegria que al començament no apareixia. Així com també el canvi en les guardes de l'àlbum.

Per tant, comparar l'inici amb al final és un exercici interessant a fer amb l'alumnat. Es poden preparar en un format gran les dues il·lustracions i crear una conversa al voltant de les diferències que s'hi troben. També es poden mostrar les guardes i iniciar un diàleg per parlar-ne. La xerrada no únicament s'ha de centrar en les modificacions que es detecten, sinó també en el perquè pensen que s'han produït.

Les dues escenes a les quals es fa referència són les següents:

Un cop s'ha fet aquesta estona de col·loqui, es reparteixen els dibuixos que els infants hauran fet a l'inici de la lectura sobre el poble d'Arlet. Mantinent els grups que es van fer en aquell moment, el que es proposa és que els alumnes tornin a fer el mateix dibuix, però aquesta vegada pensant que també viu al poble en Patrici Lluent. Així podran comparar els canvis en les seves pròpies creacions. Per fer-ho de manera més senzilla, també es pot optar per no tornar a fer el dibuix complet sinó afegir les modificacions directament a la il·lustració inicial.

Exposar al final les creacions i jugar a trobar-ne les diferències també és una idea interessant.

7. DESPRÉS DE LA LECTURA

Preguntes

- Us semblen prou bones les solucions que troba en Patrici Lluent per arreglar la situació? Hauríeu fet alguna cosa diferent?
- La història podria haver acabat d'una manera diferent? Quina?
- A l'última il·lustració hi podem veure un Patrici Lluent diferent. Què li ha passat? Segueix sent el mateix?
- I vosaltres, sou iguals que quan teníeu dos anys? En què heu canviat?
- Durant el llibre hi ha algunes coses que es repeteixen, en podeu dir alguna? Per què penseu que l'autora i l'il·lustrador han decidit fer-ho així?
- Penseu que les il·lustracions d'aquest llibre s'han fet durant o després d'escriure'l? Per què? Què penseu que aporten les imatges?
- Penseu quina il·lustració és la que us sembla que ajuda més a entendre el text.
- Veieu alguna diferència entre les guardes de l'inici i les del final? Per què creieu que s'ha fet així?
- Hi ha un personatge que gairebé apareix a totes les pàgines de l'àlbum però que no es menciona en cap moment. L'heu pogut detectar?
- Us ha agradat que el text rimi? Coneixeu alguna altra obra on passi això?
- Quin és l'element que més us ha sorprès del llibre? Hi faríeu algun canvi?

Activitat 15. Ens convertim en bruixes i bruixots?

Aquesta activitat té per objectiu acabar de consolidar el coneixement sobre les característiques que s'atorguen en aquest àlbum a les bruixes i els bruixots.

La dinàmica demana una certa preparació prèvia perquè és necessària una fotografia de la cara de cada un dels alumnes (es pot fer a l'escola i imprimir-la o demanar que en portin una de casa).

S'explica als alumnes que s'han de dibuixar a si mateixos com si fossin bruixots o bruixes. La cara no cal que la dibuixin ja que serà una fotografia pròpia. Tot i així, la consigna és que en el dibuix s'han d'apreciar les característiques que s'han anat veient dels fetillers i les fetillers. Abans de començar, es pot fer un recordatori conjunt de les peculiaritats que s'han anat detectant al llarg de la lectura i, per altra banda, també es pot indicar que en el dossier de l'alumne hi ha dues activitats en què es descriuen i es recullen els atributs d'aquests personatges.

També en el seu dossier hi ha l'espai per fer aquest dibuix.

Activitat 16. Fem rodolins amb les bruixes d'Arlet

Un dels aspectes que donen particularitat a l'obra és el fet que pràcticament en la seva totalitat el text està rimat. Això afegeix una sonoritat al text que el fa ideal per ser llegit en veu alta i gaudit quan s'escolta. Amb l'objectiu de centrar la mirada en aquest aspecte de l'obra es proposa la següent activitat.

Es tracta que, per grups de tres, pensin dues o tres frases que rimin i que tinguin com a protagonistes les bruixes d'Arlet. Abans de fer-ho sols, conjuntament es poden crear algunes frases a la pissarra per tal que els alumnes les puguin fer servir de model; per evitar eliminar possibles idees de rimes, es pot posar com a protagonista en Patrici Lluent, per exemple. Una vegada tothom sap el que ha de fer, es tracta de tenir inventiva. Es fa de manera oral i, quan es té, es diu al docent, que s'encarrega de recollir-ho (a la pissarra, en una cartolina o digitalment) per tal que tothom ho pugui veure al final.

Un exemple de rodolí: "Les bruixes d'Arlet juguen al pica paret".

Si es vol complicar o allargar la dinàmica una mica més, es pot fer que el recull no sigui visible i que cada grup hagi de representar els seus rodolins fent mímica per tal que la resta de companys o companyes els endevinin.

Activitat 17. Set paraules per a la Bel i en Pep

Per acabar el conjunt d'activitats relacionades amb la lectura, és convenient pensar-ne una en què els infants puguin expressar la seva opinió sobre l'àlbum. Per aquest motiu, es proposa que pensin set paraules o conceptes que farien servir per expressar les seves impressions sobre la història.

Abans de fer-ho, és important fer una pluja d'idees conjunta sobre quines paraules o grups de paraules es poden fer servir per valorar un llibre i que s'apunten a la pissarra per tal que siguin visibles per tothom. Una vegada es fa aquesta llista, els nens i nenes escullen aquelles set idees que més els encaixen amb aquest relat (si algú en vol posar una que no apareix a la llista, ho pot fer). Aquestes set que han triat, les poden apuntar al seu dossier.

DIC LA MEVA!

Aquest llibre m'ha semblat...

[Grid of seven horizontal lines for writing, with a purple shaded area on the right side]

Vegeu suport al quadern de l'alumne.

Posteriorment, algú pot anar llegint els conceptes que hi ha a la pissarra i cadascú aixeca la mà en aquells que ha triat. Es recompten els vots i amb això s'aconsegueixen saber les set expressions amb què la classe, en general, descriu o qualifica l'obra.

Es pot fer servir l'aplicació Mentimeter, ja que el resultat és molt visual perquè queden més grans aquells conceptes que han sigut més votats.

Activitat 18. Totes les bruixes van ser iguals?

Una de les arestes interessants del tema de les bruixes és el fet que no tan sols es van limitar a la literatura, sinó que són uns personatges que també van existir en diferents circumstàncies. Per tal de crear una mica de curiositat respecte a aquest tema es proposa la següent dinàmica.

A l'inici de la lectura es crea un museu de les bruixes en què només hi ha fetilleres literàries. Es reuneix el grup davant de la col·lecció i es presenten dues fotografies més explicant que us van aparèixer tot buscant imatges de bruixes i que no acabeu d'entendre el perquè. A partir d'aquí es pot obrir un diàleg sobre les hipòtesis que tenen els infants sobre aquest fet i els motius.

Finalment, se'ls demana que preguntin als mestres de l'escola com és que buscant imatges de bruixes han aparegut dues fotografies com aquelles. Es pot enviar grups de quatre a cada classe. Quan obtenen la resposta tornen i ho expliquen davant dels altres.

L'objectiu no és que es facin experts del tema, sinó que comencin a tenir indicis del que va passar.

Algun exemple d'imatge que es podria fer servir:

